

27.4.2010

Helsingin seudun ympäristöpalvelut

Viite: Arviointiohjelma 26.1.2010

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA, JÄTTEEN MURSKAUS, PAALAUS JA VÄLIVARASTOINTI ÄMMÄSSUON JÄTTEENKÄSITTELYKESKUKSESSA, ESPOO JA KIRKKONUMMI

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Helsingin seudun ympäristöpalvelu -kuntayhtymä, jätehuolto (HSY Jätehuolto) on 26.1.2010 saattanut vireille jätteen murskausta, paalausta ja välivarastointia Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksessa koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman Espoossa ja Kirkkonummella.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä, joita ympäristövaikutusten arvioimiseksi on tarpeen tehdä sekä siitä, miten arviointimenettely järjestetään.

Hankkeesta vastaava laatii arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella arviointiselostuksen.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Helsingin seudun ympäristöpalvelu -kuntayhtymä, jätehuolto (HSY Jätehuolto). Konsulttina arviointiohjelman laadinnassa toimii Finnish Consulting Group, josta yhteyshenkilönä on Mattias Järvinen.

Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (Uudenmaan ELY-keskus) toimii arviointimenettelyssä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena. Yhteyshenkilöinä arviointimenettelyssä toimivat ylitarkastaja Pirkko Kekoni ja ylitarkastaja Leena Eerola (Laki elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksista 3 §, 1 mom. 10 kohta sekä asetus elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksista 2 § 1 mom. 3 kohta ja 3 § 1 mom. 1 kohta).

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Helsingin seudun ympäristöpalvelut, HSY Jätehuolto suunnittelee sekajätteen ja rakennusjätteen murskausta, paalausta ja välivarastointia Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen laajennusalueella.

Maksu hankkeesta vastaavalle 5430 €. Maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä.

Polttokelpoinen jäte kuljetettaisiin paaleissa edelleen käytettäväksi ja poltettavaksi Vantaan Energia Oy:n Långmossebergenin suunnitellussa jätevoimalassa. Käsitelty rakennusjäte käytetään mm. kaatopaikan peitemateriaaliksi.

Nykyisen kaatopaikan länsi-lounaispuolella sijaitseva hankealue sijoittuu Kirkkonummen kunnan alueelle. Etäisyys Helsingin keskustaan on noin 30 km ja Espoon keskustaan noin 7 km. Kaatopaikan laajennusalueen pinta-ala on 60 ha. Sekajätteen käsittelyn ja välivarastoinnin vaatiman alueen pinta-ala on noin 6 ha. Rakennusjätteen käsittelyn vaatiman alueen pinta-ala on noin 2 – 3 ha.

Suunniteltava sekajätteen paalauksen kapasiteetti on 75 000 t/a ja paalien välivarastoinnin kapasiteetti 150 000 t. Rakennusjätteen käsittelyn suunnittelukapasiteetti on 50 000 t/a.

Hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehto 0: Hanketta ei toteuteta. Sekajätettä ei varastoida ja murskata ennen jätevoimalan valmistumista. Sekajäte toimitetaan Vantaan Långmossebergenin jätevoimalaan ilman paalausta ja välivarastointia. Jätevoimalan seisokkien aikana jäte toimitetaan kaatopaikalle tai muuhun jätteenkäsittelyyn. Rakennusjätettä ei käsitellä kaatopaikalla. Kaatopaikan peittomateriaalina käytetään muita materiaaleja.

Vaihtoehto 1: Sekajätteen murskaus, paalaus ja välivarastointi Ämmässuon laajennusalueella.

- sekajätteen murskaus ja paalaus 75 000 t/a
- paalien välivarastointi 150 000 t.

Vaihtoehto 2A: Sekajätteen murskaus, paalaus ja välivarastointi Ämmässuon laajennusalueella. Lisäksi laajennusalueella suoritetaan rakennusjätteen murskausta.

- sekajätteen murskaus ja paalaus 75 000 t/a
- paalien välivarastointi 150 000 t
- rakennusjätteen määrä 50 000 t/a.

Vaihtoehto 2B: Sekajätteen murskaus, paalaus ja välivarastointi Ämmässuon laajennusalueella. Lisäksi suoritetaan rakennusjätteen murskausta käsittelykeskuksen pohjoispuolella sijaitsevalla järjestelyalueella.

- sekajätteen murskaus ja paalaus 75 000 t/a
- paalien välivarastointi 150 000 t
- rakennusjätteen määrä 50 000 t/a.

Hankkeen YVA - menettelyn tarve

Hankkeen YVA -menettelyn tarve määräytyy YVA -asetuksen hankeluettelon kohdan 11 b perusteella. Sen mukaan YVA -menettelyä sovelletaan muiden jätteiden fysikaalis-kemiallisiin käsittelylaitoksiin, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa.

Asiaan liittyvät muut hankkeet ja suunnitelmat

HSY on laatinut jätestrategian, joka perustuu valtakunnalliseen jättesuunnitelmaan ja EU:n ja kansallisen lainsäädännön velvoitteisiin. Strategian tavoitteena on energiahyödyntämisen avulla lisätä HSY:n toiminta-alueella jätteiden hyötykäyttöä ja vähentää kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrää.

HSY:n toimialueella muodostuva syntypaikkalajiteltu jäte on tarkoitus polttaa Vantaan Långmossebergenin alueelle suunnitteilla olevassa jätevoimalassa. Jätteenpoltto on tarkoitus aloittaa vuonna 2014. Voimalan tasaisen polttoainevirran turvaamiseksi HSY aloittaa vuoden 2012 aikana syntypaikkalajitellun sekajätteen paalauksen ja välivarastoinnin Ämmässuolla. Välivarastointi tasaa poltettavan jätteen muodostumisen kausivaihteluita ja toimii puskurivarastona energijätteen tasaisen kuormituksen aikaansaamiseksi jätevoimalan seisokkien ja vuosihuoltojen aikana.

Hankealue muodostuu Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen lounaisosassa sijaitsevasta laajennusalueesta ja järjestelykentästä. Alue sijoittuu osittain Espoon kaupungin ja osittain Kirkkonummen kunnan alueelle. Laajennusalueen pinta-ala on noin 60 ha ja järjestelykentän noin 6,4 ha.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa olevia muita toimintoja ovat kaatopaikkatoiminnot, biojätteiden käsittelylaitokset, maa- ja kiviaineksen käsittelytoiminnot ja hyöty- ja ongelmajätteiden vastaanotto- ja varastointitoiminnot. Kaatopaikkavedet kerätään Espoon kaupungin viemäriverkkoon. Kaatopaikkakaasu kerätään vanhalta ja uudelta kaatopaikalta ja siitä tehdään sähköä kaatopaikkakaasuvoimalaitoksessa.

Laajennusalueen ja järjestelykentän muodostama hankealue rajautuu etelä-, länsi- ja pohjoisosastaan maa- ja metsätalousmaahan ja muilta osin jätekeskukseen. Hankealueen pohjois-koillispuolella on Espoon kaupungin Ämmässuon suljettu maankaatopaikka. Ämmässuon kaatopaikalle johtavan tien itäpuolella on Espoon moottorikerhon motocrossrata. Lisäksi jätteenkäsittelykeskuksen ympäristössä on mm. rakennusjätteiden käsittelyalue, mullan seulonta- ja kantojen murskausalue, Espoon kaupungin romuautovarasto, Ruduksen asfalttiasema, Lohja Ruduksen betoniasema ja polttoaineiden jakeluasema. Kulmakorven alueella, jätteenkäsittelykeskuksen koillis-itäpuolella, on Espoon kaupungin Kulmakorven suljettu maankaatopaikka ja uusi maankaatopaikka sekä Lohja Rudus Oy:n kallio-, louhintä- ja murskausalue sekä pienempiä varastoalueita.

Suunnitteilla olevia alueita on Kulmakorven uusi moottoriurheilukeskus. Tarkoitus on siirtää vanha motocrossrata ja karingrata tälle uudelle paikalle. Teboil Oy suunnittelee raskaiden ajoneuvojen miehittämätöntä jakeluasemaa Kulmakorventie 4:ään. Sille on myönnetty ympäristölupa 19.11.2009.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Sekajätteen murskaukselle, paalaukselle ja välivarastoinnille sekä rakennusjätteen murskaukselle tarvitaan ympäristönsuojelulain (86/2000) mukainen ympäristölupa. Lupaviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Ympäristöluvan myöntämisen edellytyksenä on ympäristövaikutusten arviointimenettelyn loppuun saattaminen.

Toimintojen mahdollisesti edellyttämille rakennuksille tarvitaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukainen rakennuslupa.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen suoto- ja valumavedet johdetaan Espoon kaupungin viemäriverkkoon. Johtamisesta on sopimus HSY Veden kanssa. Toimintojen sade- ja valumavedet johdetaan viemäriin.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on ilmoitettu 31.1.2010 Helsingin Sanomissa, Hufvudstadsbladetissa ja Kirkkonummen Sanomissa sekä 30.-31.1.2010 Länsiväylässä.

Arviointiohjelma on kuulutettu 1.2. – 1.4.2010 välisenä aikana Kirkkonummen kunnan ja Espoon kaupungin ilmoitustauluilla. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä 1.2. – 1.4.2010 Kirkkonummen kunnanviraston palvelupisteessä ja pääkirjastossa sekä Espoon kaupungin ympäristökeskuksessa ja yhteispalvelupisteessä, Keski-Espoon kirjastossa ja Leppävaaran aluekirjastossa.

Arviointiohjelmasta järjestettiin esittelytilaisuus yleisölle 2.3.2010 HSY jätehuollon Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen toimistorakennuksessa Espoossa.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausunnot Kirkkonummen kunnalta, Espoon kaupungilta, Uudenmaan liitolta ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueelta.

Arviointiohjelmasta saatiin lisäksi kaksi mielipidettä.

Lausunnot

Kirkkonummen kunnanhallitus toteaa, että on perusteltua, että HSY jätehuolto pyrkii minimoimaan kaatopaikalle sijoitettavan sekajätteen määrää ja huolehtimaan Vantaan energian jätevoimalan tasaisesta jätepolttoainevirran saamisesta. On tärkeää, että rakennetaan järjestelmä, joka minimoi kaatopaikalle sijoitettavan jätteenmäärän jätteenpolttolaitoksen huollon aikana ja muulloinkin, kun sekajätettä syntyy enemmän kuin mitä laitos pystyy polttamaan. On myös ymmärrettävää, että HSY jätehuolto pyrkii varmistamaan riittävän materiaalin saannin loppusijoitettavan jätteen peittämiseksi kuin mihin rakennusjätteen pienimuotoisella käsittelyllä pystytään.

Kunta ei pidä kuitenkaan arviointiluonnoksessa esitettyjä toteuttamisvaihtoehtoja riittävinä. Arviointiohjelmalla tulisi täydentää vaihtoehtoja, jossa sekajätteen murskaus, paalaus ja välivarastointi tapahtuvat muualla kuin Ämmäsuolla joko lähellä jätevoimalaa tai jätteen syntypaikkoja. Ei ole tarkoituksenmukaista tutkia YVA-prosessissa toiminnan harjoittamista vain Ämmäsuolla, joka sijaitsee varsin kaukana Vantaan Långmossebergenin jätevoimalasta. Ämmäsuon sijaitsee myös väärässä suunnassa suhteessa alueisiin, joilla pääosa jätteistä syntyy. Arviointiohjelmassa esitetyt vaihtoehdot aiheuttavat ylimääräistä edestakaisliikennettä verrattuna siihen, että toimintaa harjoitettaisiin lähellä Långmossebergeniä tai sen ja HSY:n toiminta-alueen keskiosien välillä.

Kirkkonummen kunta muistuttaa myös siitä, että Ämmäsuon-Kauhalan-Kulmakorven alueelle on keskitetty varsin runsaasti jätteenkäsittelytoimintaa ja muuta häiriötä aiheuttavaa toimintaa. Siksi on perusteltua täydentää arviointiohjelmalla vaihtoehtoja, jotka keventävät kuormitusta alueella mahdollisimman paljon. Ämmäsuolle sijoittuvien vaihtoehtojen arvioinnissa on selvitettävä huolellisesti alueen kaikkien toimintojen yhteisvaikutusta.

YVA-prosessissa tulisi selvittää myös muita ratkaisuja loppusijoitettavan jätteen määrän minimoimiseksi ja jätevoimalan tarpeita vastaavan jätepolttoainevirran takaamiseksi kuin murskaus, paalaus ja välivarastointi. Olisi perusteltua selvittää jätevoimaloiden välisen yhteystyöverkon rakentamista, järjestelmää, jossa esimerkiksi Etelä-Suomen jätevoimalat koordinoisivat huoltoseisokkinsa eri aikoihin ja aikaan, jolloin jätettä yleensä syntyy tavanomaista vähemmän. Yhden laitoksen seisoessa pyrittäisiin sen alueen jätteistä suurin osa ohjaamaan muihin laitoksiin. Samaan tapaan jätevirtoja voitaisiin ohjailla muutoinkin kuin huoltoseisokkien aikana: tilanteissa joissa toisella jätevoimalalla on pulaa polttoaineesta ja toisen toiminta-alueella syntyy jätettä enemmän kuin laitos pystyy polttamaan.

Lisäksi on selvitettävä, millä tekniikalla toiminnasta syntyvät päästöt, mm. pölyäminen saadaan mahdollisimman vähäiseksi. Selvitettävä, onko päästöjä mahdollista ehkäistä riittävästi ulkona vai onko perusteltua harjoittaa toimintaa sisätiloissa.

On selvitettävä myös paras tapa välivarastoinnille sekä ennen paalausta että paalattuna. Sekajäte on epäheterogeenista ja labiilia, minkä vuoksi sen varastointi ei ole helppoa. Erityisen huolellisesti tulee selvittää tavoite säilyttää paalattua sekajätettä välivarastossa jopa kolme vuotta. Onko niin pitkä aika mahdollinen esimerkiksi poistamatta sekajätteestä biohajoavia jakeita? Onko mahdollista torjua esim. lintujen ja jyrsijöiden aiheuttamat paalien rikkomiset? Onko mahdollista estää jätteen mätäneminen paaleissa? Miten toimitaan jätapaalien rikkoutuessa varastoinnin aikana. Miten torjutaan metaanipäästöjä, jos mätänemistilassa olevat paalit rikkoutuvat.

Espoon kaupunki toteaa, että suunniteltu yhdyskuntajätteen murskaus, paalaus ja välivarastointitoiminta sijoitetaan kaatopaikan laajennusta varten louhitulle alueelle. Alueelle on jo tehty asfaltointi ja pohjan kallistukset siten, että likaiset pintavedet saadaan ohjattua keräilylaitteisiin ja puhdistamolle.

Suunnitelman mukaan paalattavaksi tuotava jäte varastoidaan laajennusalueella taivasalle. Myös murskaus, seulonta ja paalaus tehtäisiin laitteistolla, joka on ulkotiloissa. Hankkeessa on arvioitava, miten ulkona tehtävän varastoinnin ja käsittelyn hajuhaitat saadaan estetyiksi. Kaatopaikalla jäte on tiivistetty ja peitetty päivittäin sen loppusijoittamisen jälkeen. Paalattavaksi tuotu jäte saattaa olla ulkovarastossa odottamassa paalausta huomattavasti pidempiä aikoja, jolloin lokit ja muut haittaeläimet pääsevät helposti käsiksi jätteeseen. Haitat voivat erityisesti kesän hellekausina muodostua merkittäviksi. HSY:n on syytä varautua siihen, että jätettä joudutaan myös loppusijoittamaan kaatopaikalle ja peittämään se siellä välittömästi.

Paalien välivarastoinnin pituudeksi on suunniteltu enimmillään kolmea vuotta. Välivarastoitavien paalien kestävyys pitkäaikaisessa varastoinnissa voi muodostua ongelmaksi. Säänvaihteluiden, haittaeläimien ja jätteen hajoamisen tai mätänemisen vaikutukset on pyrittävä selvittämään esim. muualta saatujen kokemusten perusteella.

Hankkeiden ilmastovaikutusten merkityksen jatkuvasti korostuessa on syytä laskea eri vaihtoehtojen hiilidioksidi- ja metaanitaseet.

Rakennusjätteen käsittelyn haittoja ovat pääasiassa melu ja pöly. Laitos sijoittuu avoimelle alueelle ja pölyn leviämistä tulee arvioida huolellisesti.

Liikennejärjestelyistä Espoon kaupunki toteaa, että Hista - Siikajärvi - Nupuri osayleiskaavassa on osoitettu Histan kohdalle kaksi eritasoliittymää, läntinen (uusi liittymä) ja itäinen (olemassa oleva Ämmässuon liittymä). Uudessa läntisessä liittymässä (Ämmässuontien – Kolmperäntien välillä) on rampit sekä itä- että länsisuuntaan. Nykyisen Ämmässuon moottoritie-liittymän (itäinen liittymä) Turun suunnan rampit poistetaan ja Helsingin suunnan rampit muutetaan suoriksi rampeiksi.

Tällä hetkellä kaatopaikan liikenne kulkee itäisen liittymän kautta ja siitä Nupurintietä pitkin Ämmässuontielle. Ämmässuon asemakaavassa on määräys, jonka mukaan Ämmässuontien ajoneuvoliikenne katkaistaan, kun Kulmakorventien kautta kulkeva korvaava katuyhteys Nupurintielle on rakennettu.

Tämä tarkoittaa, että Ämmässuon jätteidenkäsittelykeskuksen liikenne tulee kulkemaan Kulmakorventien kautta ja siitä itäisen liittymän kautta moottoritiele ja edelleen Helsingin suuntaan. Vastaavasti Helsingistä päin tuleva liikenne jätteidenkäsittelykeskukseen kulkee itäisen liittymän kautta Nupurintielle ja Kulmakorventien kautta jätteenkäsittelykeskukseen. Kulmakorven asemakaavan valmisteluaineisto tulee esille kesään mennessä. Alueen asemakaava pyritään vahvistamaan muutamassa vuodessa, jolloin tämä katuyhteys voidaan rakentaa.

Tulevaisuudessa, kun uusi läntinen liittymä on valmistunut, Kirkkonummen suunnasta tuleva liikenne kulkee sen kautta Nupurintielle ja siitä Kulmakorventien kautta jätteidenkäsittelykeskukseen. Tämän liikenteen määrän odotetaan olevan melko vähäistä verrattuna Helsingin suunnasta tulevaan liikenteeseen.

Uuden läntisen liittymän rakentaminen liittyy Histan alueen toteuttamiseen. Osayleiskaava-alueen toteutumisvuodeksi on kaavaselostuksessa arvioitu 2030, joten uuden liittymän rakentamiseen kuluu vielä aikaa.

Uudenmaan liitto toteaa, että Uudenmaan lainvoimaisen maakuntakaavan sekä sitä täydentävän, ympäristöministeriössä vahvistettavana olevan Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan mukaan Ämmäsuon jätteenkäsittelyalueelle on mahdollista sijoittaa YVA -menettelyssä arvioitavaa jätteenkäsittelytoimintaa.

Maakuntakaava ei kuitenkaan ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja asemakaavan alueella muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Maankäyttöä ja kaavoitustilannetta kuvattaessa tulisi tuoda esille eri kaavatasojen välinen suhde ja selventää maakuntakaavoituksen nykytilannetta. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa jätehuoltoratkaisu käsitellään uudelleen kokonaisuutena. Arviointiselostuksessa maakunta-kaavatilanne tulee esittää Uudenmaan liitosta saatavissa olevina otteina maakunta- ja vaihemaakuntakaavakartoista ja mukaan tulee liittää myös otteen kaavamerkintöjen selitykset. Edelleen on hyvä merkitä hankealueen raja kaavaotteiden päällä.

Arviointiselostuksessa tulee esittää riittävät selvitykset hankkeen ja Ämmäsuon alueen muiden hankkeiden yhteisvaikutuksista.

Uudenmaan liitto katsoo, että arviointiohjelman pohjalta voidaan laatia ympäristövaikutusten arviointiselostus.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, ja luvat

-vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö toteaa, että arviointiohjelman mukaan hajuhaittoja muodostuu eri käsittelyvaiheissa ja voi muodostua, mikäli paalien sisältämä jäte alkaa hajota.

Aluehallintovirasto pitää välttämättömänä, että arvioinnissa selvitetään huolellisesti toiminnasta aiheutuvat hajuvaikutukset lähiympäristöön. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida toiminnasta aiheutuvien hajujen lisäys nykyiseen hajutasoon sekä selvittää hajun lieventämistoimenpiteitä.

Arviointiohjelman mukaan roskaantumista ja haittaeläinten esiintymistä estetään pitämällä käsittelemättömän jätteen varastot mahdollisimman pieninä. Paalien käärintä muovikalvoon vähentää rottien ja lокkien pääsyä jätteeseen.

Aluehallintovirasto pitää tarpeellisena, että vaikutusten arvioinnissa arvioidaan myös toiminnasta aiheutuvien vahinkoeläinten määrän lisääntymistä nykyiseen tasoon ja niiden haittavaikutuksia lähiympäristöön sekä tarkemmin näiden haittojen lieventämismahdollisuuksia.

Mielipiteet

Suomen luonnonsuojeluliittoa edustava Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri pitää YVA -ohjelmaa perusteiltaan hyvin

ongelmallisena. Vantaan jätteenpolttolaitoksen mitoitus on täysin virheellinen, mikäli jätettä pitää varastoida etukäteen poltettavaksi. Lisäksi hanke on jätehierarkian vastainen. Jätteen synty pitäisi ehkäistä niin tehokkaasti, että jätedirektiivin ja sen perusteella annettujen lakien ja asetusten velvoitteet toteutuvat. Ympäristövaikutusten arviointi-ohjelma on riittämätön ja sitä pitää täydentää.

Toteuttamisvaihtoehdot tulee tarkentaa siten, että valtakunnallisen jätesuunnitelman mukainen jätemäärien vähennys toteutuu. Kaikissa vaihtoehdoissa arviot on tehtävä myös sellaiselle skenaariolle, että jätteiden määrä kokonaisuutena on vähentynyt ja jätteiden lajittelu tehostunut. Toiminnan hajauttamisen on oltava 0-vaihtoehto. Poltettavan jätteen käsittelylle ja varastoinnille on etsittävä Vantaan ja Ämmässuon lisäksi muita liikenteellisesti edullisempia kohteita.

Hankkeen päästöt tulee arvioida kattavasti. Arvioinnin yhteydessä tulisi esittää eri vaihtoehtojen hiilidioksidi- ja metaanitaseet.

Hankkeen takia kokonaisliikennemäärä kasvaisi huomattavasti pääkaupunkiseudulla. Kuljetukset eivät jakautuisi tasan vuoden jokaiselle päivälle ja pahimmassa tapauksessa jätteitä kuljetettaisiin Ämmässuolta polttolaitokseen vuorokaudessa koko polttolaitoksen vuorokautisen polttokapasiteetin verran. Liikenteen haitat on arvioitava suurimman mahdollisen vuorokautisen liikenteen mukaan. Eri toimintojen suoria ja välillisiä vaikutuksia on syytä tarkastella laajemmin. Silloin pitää ottaa huomioon kaikki Ämmässuon ja Vantaan polttolaitoksen alueille suunnitellut osatoiminnot ja niiden erilaiset vaikutusalueet. Jätteiden eli laitoksen polttoaineiden käsittelyalueet sijoittuvat eri puolille pääkaupunkiseutua. Kuljetukset tapahtuvat eri suunnista ja eri jätelajienkin osalta erilaisia reittejä käyttäen. Liikenteen ympäristövaikutuksia tulee tämän vuoksi tarkastella kuljetusten aiheuttamien päästöjen ja ihmisten elinoloihin kohdistuvien vaikutusten osalta laajempaan kokonaisuuteen. Silloin pitää ottaa huomioon myös pääkaupunkiseudulle suunnitellut uudet asuinalueet ja muut hankkeet. Liikenteen vaikutustarkastelujen rajaamista vain sijoitusalueiden välittömään läheisyyteen ei voida pitää riittävänä. Tässä yhteydessä on käsiteltävä kaikki jätteisiin liittyvä liikenteeseen vaikuttava toiminta koko polttolaitoksen elinkaaren ajan. Erilliset ympäristövaikutusten arvionnit eivät ole riittävästi huomioineet näitä vaikutuksia. Huomattakoon, että tuhkan ja kuonan loppusijoituksen yhtenä vahvana perusteluna oli juuri raskaan liikenteen väheneminen Ämmässuon jätekeskukseen, mikä ei toteudukaan tämän hankkeen vuoksi.

Paalatun jätteen varastoinnin aikaiset päästöt tulee arvioida. Paalien ollessa varastoituna pidempiä aikoja, jätteiden mätäneminen saattaa olla hyvinkin voimakasta. Jätepaaleihin syntyy todennäköisesti myös erilaista sieni- ja homekasvustoa. Nämä päästöt eivät jää pelkästään Ämmässuolle vaan niitä vapautuu runsaasti myös polttolaitoksella paaleja purettaessa. Jätteen murskauksessa ja paalauksessa vapautuvat päästöt on arvioitava pölyn lisäksi koko tuotantoprosessin eri vaiheiden osalta. Vaarallisiksi luokiteltujen päästöjen talteenotto on myös tutkittava. On arvioitava eri vaihtoehtoja, kuten prosessitilojen kattaminen, toimintojen sijoittaminen polttolaitoksen yhteyteen, työturvallisuus ja Atex-direktiivin vaatimukset. Miten erotellun polttoon

kelpaamattoman rejektin kaatopaikkakelpoisuus määritellään ja mihin se sijoitetaan?

Jätehuollossa on käytettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Arviointiohjelmassa on kuvattava se ja myös otettava sen vaatimukset huomioon. BREF-asiakirjoista on muistettava huomioida myös "Reference Document on Best Available Techniques on Emissions from Storage, July 2006".

Varastointialueen hulevesien haitat on arvioitava tarkasti. Varastoitavien paalien sisällä tapahtuvat muutokset ja mahdolliset liukenemat on otettava huomioon.

Koska jätteen koostumuksesta ei ole tietoa, sekajätteessä saattaa olla luvattomia aineita. Paalattuina ne saattavat aiheuttaa poikkeuksellisia päästöjä aineiden sekoittuessa. YTV:n tutkimus sekajätteen koostumuksesta osoittaa, että sekajätteen joukossa on keskimäärin 0,4 prosenttia ongelmajätteitä. Se tarkoittaisi 800 kilon paalissa noin 3 kg. Paalin kuumentuessa anaerobisten reaktioiden seurauksena ongelmajätteistä saattaa erota ainesosia liukoiseen muotoon. Päällimmäisten paalien puristus voi aiheuttaa alimmista nestemäisten aineiden purkautumista ulos paaleista. Hulevesien haitallisten aineiden tarkkailu on oltava jatkuvaa. Tarvittaessa hulevedet on käsiteltävä ongelmajätteenä.

Avoimella kentällä varastointiin liittyy paljon riskejä. Esimerkiksi kuinka paljon alueen pohjan läpi suotuu nesteitä ja mihin ne päätyvät? Miten rankkasateet huomioidaan? Voidaanko likaisia hulevesiä joutua käsittelemään Ämmässuolla ennen niiden johtamista jätevesipuhdistamoon?

Mikäli jätevarastossa syttyy tulipalo, sammutusvedet on kyettävä keräämään talteen. Ohjelmassa tulee arvioida tarvittava varastoaltaiden koko (vrt. BREF). Hankkeen suurin ympäristöuhka on tulipalo, jonka yhteydessä vapautuvat savukaasut sisältävät suuria määriä vaarallisia ympäristömyrkkyjä. Riskinarviointi on tehtävä jo tässä ympäristövaikutusten arvioinnissa, ja siinä on huomioitava pelastusviranomaisten vaatimukset.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tulee ottaa huomioon jätteenpolttolaitoksen ympäristöluvan ehdot. Mikäli jätteenpolttolaitoksella joudutaan purkamaan jätepaaleja, se saattaa olla sellainen muutos, että jätteenpolttolaitoksen ympäristölupa on tarkistettava. Paalien purkaminen ja siitä aiheutuvat kaasu- ja itiöpäästöt saattavat lisätä polttolaitoksen haittoja niin paljon, että toiminnan muutosta on pidettävä oleellisena.

Jätteenpolttolaitoksella saa polttaa rakennusjätteestä vain käsittelylaitoksen rejektit. Jos rakennusjätettä käsitellään 50 000 tonnia vuodessa, jätteenpolttolaitokselle saa viedä vain pienen osan siitä.

Muistuttaja toteaa lisäksi, että paalien varastointi on järjestettävä siten, että vanhimmat paalit menevät ensin polttoon. Siitä huolimatta tulee ympäristövaikutusten arvioinnissa arvioida, mitä paaleille tapahtuu, jos ne jäävät varastoon normaalikiertoa pidemmäksi ajaksi.

Kolmperän asukasyhdistys ry katsoo, ettei ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa tulisi lainkaan hyväksyä vaan sitä tulisi tarkistaa ennen prosessin jatkumista. Vaihtoehdot ovat ehdottoman puutteellisia. Toiminnan sijoittamista tulisi tutkia myös muualle kuin Ämmäsuon – Kauhalan – Kulmakorven jo nyt ylikuormittuneelle alueelle. Toiminnan harjoittamista tulisi tutkia myös lähempänä jätevoimalan sijoituspaikkaa Vantaan Långmossebergeniä sekä lähempänä alueita, joilla pääosa jätteestä syntyy. Lisäksi jätteen mahdollinen toimittaminen muuhun käsittelyyn tulee käsitellä omana vaihtoehtonaan. Pitäisi myös tarkastella vaihtoehtoa, jossa eri jätevoimalat ja niihin jätepolttoainetta toimittavat tahot tekisivät tiivistä yhteistyötä, jotta polttolaitosten kapasiteetti tulisi mahdollisimman hyvin käytetyksi ja jätevirrat tulisivat tarkoituksenmukaisesti ohjatuiksi. Asukasyhdistys muistuttaa, että tärkeintä on jätteen synnyn ehkäiseminen, sen jälkeen kierrättäminen ja vasta sen jälkeen jätteen hyödyntäminen energiantuotannossa.

Muistuttaja katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma on laadittava niin, että tutkitaan vaihtoehdot, joissa kuormitus vähenee mahdollisimman paljon alueella. Uutta toimintaa alueelle ei tulisi tuoda.

Vaihtoehtojen tarkastelussa arvioinnin on lähdettävä alueen kaikkien toimintojen yhteisvaikutuksesta. Kaikki Ämmäsuon seudulle sijoitetut toiminnot muodostavat sekä asukkaiden että ympäristön kannalta yhden kokonaisuuden.

Kuljetusten aiheuttaman merkittävän kuormituksen vuoksi liikenteen aiheuttamat päästöt ilmaan, melu sekä turvallisuusriskit vaatisivat erityisen huolellista selvittämistä.

Muistuttaja katsoo, että on selvitettävä, mikä tekniikka olisi parasta mahdollista toiminnan harjoittamisessa syntyvien päästöjen minimoimiseksi. Selvittämistä vaatii myös jätteen välivarastointi sekä ennen paalaamista että paaleina. Esitetty kolmen vuoden aika tuntuu kovin pitkältä, kun ottaa huomioon jätteen heterogeenisyyden.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Arviointiohjelma kattaa rakenteen puolesta YVA-asetuksen 9 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitelty YVA -lainsäädännön vaatimalla tavalla. Seuraaviin seikkoihin on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota selvitysten tekemisessä ja arviointiselostuksen laadinnassa.

Hankkeen kuvaus

Arviointiselostuksessa tulee selventää hankealueen maakäytön suunnittelun nykytilanne otteina maakunta- ja vaihemaakunta-kaavakartoista. Mukaan tulee liittää kaavamerkintöjen selitykset. Hankealue tulee esittää rajattuna kaavaotteisiin.

Arviointiselostuksessa tulee eritellä tarkemmin hankkeen vaikutuksia jätteenkäsittelykeskuksen toimintaan. Erityisesti tulee selvittää missä, miten, kuinka suuria määriä ja miten pitkiä aikoja jätettä varastoidaan ennen toimittamista murskaukseen ja paalaukseen. Yhdessä jätteen kaatopaikkatäytön kanssa käsittelyä odottava varastoitava jäte saattaa

lisätä kerralla paljaana olevan jätteen määrää ja lisätä siitä johtuvia haittoja. Käsittelemättömän jätteen varastoinnin haitalliset vaikutukset on arvioitava ja esitettävä ennen jätevoimalan käynnistymistä ja sen jälkeen. Myös liikennemäärät on esitettävä ennen ja jälkeen murskauslaitoksen ja jätevoimalan valmistumista.

Jätehuollossa on jätelain määräysten mukaan käytettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa sekä mahdollisimman hyvää terveys- ja ympäristöhaitan torjuntamenetelmää. Arviointiselostuksessa tulee selvittää, millä tekniikoilla ja menettelytavoilla toiminnasta syntyvät päästöt saadaan mahdollisimman vähäisiksi.

Jätteiden paalaaminen ja jätapaalien säilyttäminen kestää jopa kolme vuotta. Siksi on selvittettävä millä keinoilla voidaan estää eläimiä rikkomasta paaleja ja miten ehkäistä jätteen mätänemistä paaleissa ja hallita tästä mahdollisesti johtuvia päästöjä. Arviointiselostuksessa tulee selvittää miten toimitaan jätapaalien rikkoutuessa varastoinnin aikana ja miten torjutaan metaanipäästöjä tällaisissa tilanteissa.

Selostuksessa on tarkasteltava hankesuunnitelmassa esitettyjen toimintojen mittakaavaa suhteessa alueen muihin toimintoihin ja suhteessa jätevirtoihin ja jätteenpolttolaitoksen kapasiteettiin. Lisäksi on esiteltävä ulkomaisia, esim. Keski-Euroopasta toteutettuja käytännön esimerkkejä vastaavanlaisista menettelyistä muun muassa siitä, millaisia toimintaketjuja, jätelajeita ja järjestelmiä muualla on käytössä.

Riskinarviointi on tehtävä muun muassa tulipalojen syttymisen ja palontorjunnan vaikutusten varalta.

Vaihtoehtojen käsittely

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa ei ole esitetty riittävästi arvioitavia vaihtoehtoja.

Ämmässuon alueella on jo runsaasti ympäristöä kuormittavaa toimintaa ja esitetyt vaihtoehdot myös lisäävät liikennettä alueella. Arviointiselostuksessa tulee etsiä ja tarkastella myös liikenteellisesti edullisempia vaihtoehtoja, joissa hanke toteutetaan muualla kuin Ämmässuolla, joko lähellä jätevoimalaa tai jätteen syntypaikkoja.

Arviointiselostuksessa tulee myös tarkastella vaihtoehtoa, jossa väliavarastointiaika on lyhyempi kuin arviointiohjelmassa esitetty kolme vuotta. Samalla tulee perustella pitkän väliavarastoinnin tarve.

Arviointiselostuksessa olisi myös tarkasteltava käyttökelpoisia teknisiä vaihtoehtoja kuten onko päästöjä mahdollista ehkäistä riittävästi ulkona vai tuleeko toiminta sijoittaa sisätiloihin.

Loppusijoitettavan jätteen määrän minimoimiseksi ja jätevoimalan tarpeita vastaavan jätteenpoltoainevirran takaamiseksi tulee selvittää myös muita ratkaisuja kuin murskaus, paalaus ja väliavarastointi.

Arviointiselostuksessa tulee pyrkiä etsimään yhteistyömahdollisuuksia ja luomaan yhteistyöverkosto jätevoimaloiden kesken. Näin voitaisiin huolehtia siitä, että myös huoltoseisokkien ja laiterikkoutumisten aikana

polttolaitosten kapasiteetti tulisi mahdollisimman hyvin käytetyksi ja jätevirrat voitaisiin ohjata tarkoituksenmukaisin tavoin. Samalla tarve välivarastoinnille vähenee ja varastoinnista aiheutuvat haitalliset ympäristövaikutukset pienenevät.

Kaikissa vaihtoehtoissa tulee huomioida valtakunnallisen jätesuunnitelman sekä Etelä- ja Länsi-Suomen alueellisen jätesuunnitelman mukainen jätemäärien vähennystavoite.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin

Selostuksessa on esitettävä selkeästi myös uudet tutkimustulokset maa- ja kallioperästä. Siksi selostuksessa tulee viitata uusimpiin selvityksiin.

Vesien yhteistarkkailuohjelmassa esitetyt tiedot edustavat pisteitä, jotka eivät sijaitse kyseisellä hankealueella tai ne sijaitsevat jätteenkäsittelyalueen reunoilla.

Vaikutukset luonnonoloihin

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma perustuu olemassa olevaan tietoon ympäristön nykytilasta. Aikaisemmin tehdyissä arvioinneissa on saatu runsaasti tietoa alueesta. Ämmäsuon alueella on tehty vuonna 2000 luontokartoitus, jota täydennettiin 2004 liito-oravaselvityksellä. Lökkien esiintymistä alueella on seurattu vuosittain vuodesta 2003 lähtien.

Hankealue on rakennettua ympäristöä. Lähialueella on luonnonympäristöä, mutta sieltä ei ole löytynyt suojeltavia elinympäristöjä eikä uhanalaisia kasvilajeja. Liito-oravaa ei ole selvityksissä havaittu. Hankealueen ulkopuolella on paikallisesti arvokkaita alueita. Lähimmät suojelukohteet ovat hankealueen pohjoispuolella sijaitseva Kakarlammen/Kakarbergetin paikallisesti arvokas alue ja Kakarlammensuon luonnonsuojelualue hankealueen itäpuolella. Hankealueen pohjoispuolella sijaitsee Suonsilmän metsälampi, joka on merkitty asemakaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäväksi alueeksi. Lähistöllä sijaitsevat lisäksi Natura 2000 -verkostoon kuuluvat Nuuksion kansallispuisto ja Espoonlahti-Saunalahti.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutukset Nuuksion ja Espoonlahti-Saunalahden Natura 2000 -alueisiin, luonnonsuojelu-alueisiin ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviin alueisiin on arvioitava ja perusteltava. Myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset on arvioitava. Hankealueella on runsaasti rauhoitettuja ja uhanalaisiakin lintulajeja, joten lökkikysymys on huomioitava arvioinnissa. Lisäksi vaikutukset ympäristön virkistyskäyttöön on arvioitava. Olemassa olevan tiedon pohjalta on arvioitava lisäselvitysten tarvetta.

Meluvaikutukset

Arviointiselostuksessa on huomioitava melun osalta, että selvityksessä tulee arvioida päiväajan (klo 7.00-22.00) keskiäänitason lisäksi täysimääräisen toiminnan yhden tunnin keskiäänitaso. Lisäksi tulee esittää eri toimintojen melut erikseen, esim. liikenteestä, lastauksesta aiheutuva melu sekä jätteen murskauksesta ja paalauksesta aiheutuva melu. Selvityksessä tulee myös arvioida onko toiminnan melu impulssimaista tai kapeakaistaista. Mikäli toiminta tai sen osa on impulssimaista tai kapeakaistaista tulee esittää kuinka suuri osuus toiminta-ajasta on tällaista.

Selostuksessa tulee myös esittää melun kannalta tärkeimpien alueelle suunniteltujen ja siellä käytettävien koneiden ja laitteistojen melupäästötiedot (äänitehotasot oktaavikaistoittain) tai arviot niistä. Mikäli koneiden ja laitteiden melusta esitetään ainoastaan arvio, tulee kertoa mihin lähtötietoihin tms. arvio perustuu.

Mikäli melu leviää asuinalueille, tulee ilmoittaa melulle altistuvien määrä.

Liikennevaikutukset

Hanke aiheuttaa kokonaisliikennemäärän kasvua pääkaupunkiseudulla. Käsiteltyjen jätteiden kuljetuksia tulee eri puolelta pääkaupunkiseutua ja siksi liikenteen haitallisia ympäristövaikutuksia on tarkasteltava laajempaan kokonaisuuteen.

Yhteysviranomaisen toteaa, että sivulla 32 on listattu keskimääräisiä vuorokausiliikennemääriä eikä raskaan liikenteen määriä, kuten listaa edeltävässä lauseessa esitetään. Raskaan liikenteen määrät ovat saatavilla Uudenmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen tierekisteristä.

Vaikutukset maankäyttöön

Arviointiohjelmassa ei ole mainittu vireillä olevaa Hista-Siikajärvi-Nupuri osayleiskaavaehdotusta. Ohjelman vaikutusaluekartan mukaan vaikutukset ulottuvat myös osayleiskaavaehdotuksen alueelle. Vireillä olevan kaavan tiedot on lisättävä kaavatilanteeseen.

Tielinjaus Ämmässuon jätteenkäsittelyalueelta Nupurintielle on voimassa olevan asemakaavan katualueen mukainen. Uusi tieyhteys sekä Turunväylälle suunniteltu uusi liittymä on esitettävä lähialueen kartalla.

Vaikutukset ihmisten terveyteen ja elinoloihin

Ämmässuon alueella yksi eniten naapurustolle haittaa aiheuttavista tekijöistä on haju. Tämän vuoksi on kiinnitettävä erityisesti huomiota sekajätteen varastointiin ennen paalausta sekä paalien rikkoutumiseen, jotka molemmat aiheuttavat hajua riippumatta siitä, varastoidaanko paaleissa seka- vai rakennusjätettä. Molemmissa alkaa hajoaminen ja kaasun muodostus.

Toiminnan aiheuttama, mukaan lukien osittain rikkoutuneiden paalien kuljetuksen aiheuttama roskaantuminen tulee arvioida selostuksessa.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja toimintojen kanssa

Arviointiselostuksessa tulee arvioida hankevaihtoehtojen osuutta kaikkien Ämmäsuolle sijoittuvien toimintojen haitallisista vaikutuksista.

Osallistuminen ja raportointi

Esittelytilaisuudessa 2.3.2010 paikalla oli hankkeesta vastaavan, konsultin ja yhteysviranomaisen edustajien lisäksi viisi henkilöä. Keskustelua herättivät mm. sekajätteen käsittelyn ja varastoinnin järjestäminen, hajuhaitat, haittaeläimet, liikennöintireitit ja liikennemäärien lisääntyminen, terveysriskit, hankkeen sijoittuminen asutuksen lähelle eikä jätevoimalaitoksen viereen sekä Ämmäsuon alueen päästöjen tarkastelu kokonaisuutena.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä internetsivuilla osoitteessa: [Internet ELY-keskus](#) > [FI](#) > [ELY-keskukset](#) > [Uudenmaan ELY](#) > [Ympäristönsuojelu](#) > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA.

Lähetämme kopiot arviointiohjelmasta saamistamme lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Lausunnon valmistelemiseen ovat osallistuneet ylitarkastajat Pirkko Kekoni, Brita Dahlqvist-Solin, Heidi Åkerla, Heli Herkamaa ja Marjo Vuola sekä suunnittelija Larri Liikonen.

Johtaja

Marketta Virta

Ylitarkastaja

Leena Eerola

LIITTEET

Maksun määräytyminen ja muutoksenhaku

JAKELU

Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiohjelmaa)
Lausunnon antajat
Muistuttajat

Asiaa Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat
-vastuualueella hoitaa ylitarkastaja Pirkko Kekoni, p. 040-5948724.